

A „Tűnj el fájás“ (Hungária) költője F. Nagy László népi kollektista. Szegényparaszti származása alkalmassá tenné arra, hogy az eddig említett munkás-költő mellett megszólaltassa a — Kuczka szavaival élve — „nagy darab, lassúbb mozgású öccs“ hangját. S bár erre a jószándék kétségkívül megvan benne, nem tud szabadulni a Horthy-idők „népi költészetének“ sinkaistvános, narodnyik nagytmondásaitól. Egy-egy öblés, nagyhangú kiszólásával sokszor különben igen értékes verseket ront el. Döntő jelentősége formáiban van, amennyiben gyökeresen szakít a Benjámín, Kónya, Kuczka által is igen gyakran használt jambussal és ősrégi magyar versformákat új izekkel felfrissítve, megteremtí az új hangot, amely legjobban illenék az új magyar költészetre — formában is jelezve a nyugati, burzsoá irodalommal való szakítást. Tehetsége nem vitatható el és bizonyos; hogy fejlődése folyamán leveti eddigi hibáit és kifogástalan formáihoz kifogástalan tartalom is hozzá fog járulni.

A három állami könyvkiadó nagy szolgálatot tett fejlődő szocialista kultúránknak e kötetek kiadásával. Bebizonyosodott, hogy a líra végre talajra talált a dolgozó tömegeknél, a három kötet ugyanis már a könyvnapokon jóformán egy szálig elfogyott. S ez újabb döntő eredménye fejlődő népi demokráciánk kultúrpolitikájának.

TISZAY JENO

ARAGON: EMBER ÉS KULTÚRA

(Marxista Ismeretek Kis könyvtára, 43. sz. Szikra.)

A kis kötet a harcoss francia kommunista-író négy tanulmányát tartalmazza. Közülük kettő (*Emile Zola példája*, *Búcsú Richard Blochtól*) alkalomszerű megemlékezés, kettő pedig (*Ember és Kultúra*, *A kultúra fejlődése*), ahogy mi mondjuk, a szabadművelődés kérdéseivel foglalkozik. Mind a négyet az író határozott állásfoglalása foglalja szoros keretbe. Állásfoglalásának lényegét röviden úgy fogalmazhatjuk meg, hogy hitvallás a kultúra demokratikus egysége mellett. Leleplezi az ún. „magas“- és „mély kultúra“ szembeállításának osztályjellegét és utal ennek, a nálunk is nemrég még divatos szembeállításával a bomló kapitalizmus és a fasizmus különböző formáival való szoros összefüggésére. Élesen rámutat a marxista művelődés-felfogásnak arra az alaptételére, hogy nincs „elit-kultúra“ és „tömeg-kultúra“: „a kultúra egy és oszthatatlan, nem kiváltsága egyes embereknek... de minden ember közös java, és nevezzük tömegnek, népnek, vagy nemzetnek, szilárdan az emberiségben gyökerezik, a nemzetek mélyéből ered, gyarapodásának és megújításának ott van van a csirája.“ Gondolatmenetéből természetesen következik annak a másik marxista tételnek kifejtése, hogy a szellem emberei, ahogy ő mondja, „csupán betakarítói annak, ami a földből származik, ... csak rendet teremtenek az emberiség közös vagyonában“. Az egyes tanulmányokban elsősorban ezeket a tételeket konkretizálja. Így az elsőben az Egyesült Nemzetek Művelődési Szervezetének (UNESCO) problémáihoz kapcsolódik, de probléma felvetésével ebben a tanulmányban is elvi kérdéseket ragad meg: többek között élesen clemzi és bírálja a nacionalizmus és a kozmopolizmus művelődés-hátráltató szerepét. Két kisebb tanulmánya Emile Zola és J. R. Blochnak alakjában a harcoss író portréját rajzolja meg. A magyar olvasó számára a kultúra és terjesztése című látszik legokulásosabbnak. Ebben az előbb ismertetett elvi szempontjait egy haladó francia szabadművelődési mozgalom mindennapi kérdéseire alkalmazza.

A fordítás hű és gondos. Nem ártott volna azonban, ha a tanulmányoknak a francia viszonyokkal nem ismerős olvasó számára nehezen érthető vonatkozásait jegyzettel kíséri.

BARÓTI DEZSO

ACZÉL TAMÁS: ÉBERSEG, HÜSEGE. Verseik. (Hungária.)

Népi demokráciánk eredményei, az építés egyszerű eseményei olyan távlatokat nyitottak meg íróink, így a többi között lírai költőink előtt, mint talán még soha történelmünk folyamán. Ezeknek az új lehetőségeknek kiaknázásához látott hozzá az utóbbi években költőink túlnyomó része a régebbi nemzedék még élő képviselőitől kezdve a húszévesekig. Valóban új magyar líra van kibontakozóban, amely nem veti el a haladó nyugati és magyar hagyományokat; ugyanakkor azonban olthatatlan szomjúsággal fordul a magasabbrendű társadalom igazi realista művészeté, a szovjet irodalom felé és azt jogosan példaképnek tekinti.

Költőink legtöbbszörénél az „új hang“ meglelése hosszabb-rövidebb vívódások, átmeneti időszakok eredménye volt. Még egy nemezedéket sem fenyegetett anynyíra az elvonság veszedelme, mint éppen a legújabbat. E gátlásokat legyűrni,